

Sygn. akt XI 1Cz 24/14

POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział XI Cywilny – Rodzinny Sekcja ds. Odwoławczych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jadwiga Osuchowa

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2014 r. w (...)

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **małoletnich D. G. i N. G. reprezentowanych przez przedstawiciela ustawowego – matkę G. Ż.**

przeciwko **P. G.**

o podwyższenie alimentów

na skutek zażalenia **pozwanego**

na postanowienie Sądu Rejonowego w Wadowicach VIII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z siedzibą w S.

z dnia 2 grudnia 2013 r., **sygn. akt VIII RC 185/13**

I. zmienia pkt 1 zaskarżonego postanowienia w ten sposób, iż zwalnia pozwanego T. G. z kosztów sądowych w całości;

II. usuwa pkt 2 zaskarżonego postanowienia.

Sygn. akt XI 1Cz 24/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 2 grudnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Wadowicach VIII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z siedzibą w S. w sprawie z powództwa małoletnich D. G. i N. G. reprezentowanych przez przedstawiciela ustawowego matkę - G. Ż. przeciwko P. G. o podwyższenie alimentów zwolnił pozwanego P. G. od kosztów sądowych w części, dotyczącej opłaty sądowej od sprzeciwu od wyroku zaocznego z dnia 12 listopada 2013 r. (punkt I), a w pozostałej części wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych oddalił (punkt II).

Motywuując wydane rozstrzygnięcie Sąd pierwszej instancji wskazał, iż w związku ze złożeniem sprzeciwu od wyroku zaocznego pozwany P. G. złożył wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, w uzasadnieniu którego podniesiono, że pozwany jest osobą bezrobotną, ma do płacenia alimenty, a nie ma ani źródeł dochodu, ani też pracy zarobkowej. W załączonym oświadczeniu majątkowym P. G. podał również, że mieszka w niewykończonym domu o powierzchni 100 m², stanowiącym współwłasność z byłą żoną G. Ż.. Posiada nieruchomość stanowiącą 1,5 ha pastwisk i łąk, natomiast nie ma żadnych zasobów pieniężnych, a jedynym źródłem jego utrzymania są dochody z prac dorywczych w wysokości około 500 złotych miesięcznie. Zobowiązania obciążające pozwanego to alimenty na rzecz dwoje dzieci w łącznej kwocie 500 złotych miesięcznie, natomiast pozostałe konieczne wydatki to: opał na zimę w ilości co najmniej 5 ton, a zatem kwota około 2.000 złotych, comiesięczna opłata za energię elektryczną w wysokości 150 złotych, roczna opłata

na podatek od nieruchomości 150 złotych. Pozwany ponosi również wydatki na leki z powodu alergii - około 40-50 złotych miesięcznie.

Sąd Rejonowy dokonując oceny przedstawionych okoliczności stanął na stanowisku, iż żądanie wniosku pozwanego zasługuje na uwzględnienie jedynie częściowo, tj. w zakresie opłaty sądowej od sprzeciwu od wyroku zaocznego z dnia 12 listopada 2013 r. w wysokości 270 złotych. Sąd pierwszej instancji argumentował, iż zwolnienie od kosztów sądowych jest odstępstwem od zasady odpłatności postępowań sądowych, w interesie osób słabszych ekonomicznie, umożliwiając im realizację konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Zwolnienie pozwanego z opłaty sądowej od sprzeciwu od wyroku zaocznego, umożliwi tym samym pozwanemu udowodnienie swojej sytuacji materialnej i majątkowej w toku dalszego postępowania.

Zażalenie na przedmiotowe postanowienie w części dotyczącej oddalenia wniosku o całkowite zwolnienie od ponoszenia kosztów sądowych złożył **pozwany P. G.**

Skarżący argumentował, iż z uwagi na jego sytuację materialną, nie jest w stanie ponieść aż tak wysokich kosztów sądowych w sprawie, bo w przeważającej mierze na koszty te składa się ogromna dla niego kwota wynagrodzenia dla adwokata powódki. Skarżący wywodził, iż sprawa nie jest skomplikowana, a powódka mając doskonałą sytuację materialną, chce obarczyć go kosztami postępowania, a w tym i kosztami adwokackimi. W ocenie skarżącego powódka sama była w stanie sporządzić prosty pozew, a nawet przy skorzystaniu z pomocy adwokata mogła ponieść związane z tym koszty, bez konieczności ponoszenia kosztów reprezentowania jej w prostej sprawie przed Sądem. Sprawa o podwyższenie alimentów polega wyłącznie na przedstawieniu faktów sądowi, który je oceni niezależnie od tego, czy je przedstawi adwokat powódki czy też ona sama. Skarżący wskazywał, iż nie jest w stanie zgromadzić pieniędzy na alimenty i koszty adwokackie. Jego sytuacja jest taka, jaką przedstawił i nie wskazuje, aby uległa ona poprawie. W oparciu o przedstawione zarzuty skarżący wnosił o całkowite zwolnienie go od ponoszenia kosztów sądowych w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zażalenie jest zasadne, bowiem podniesione w nim zarzuty musiały prowadzić do zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Analiza złożonego przez pozwanego P. G. oświadczenia o stanie majątkowym, rodzinnym oraz uzyskiwanych dochodach i źródłach utrzymania, a także okoliczności ujawnionych na dotychczasowym etapie postępowania doprowadziły Sąd Odwoławczy do przekonania, iż wywodzony środek odwoławczy zasługuje na uwzględnienie.

Jak wynika z treści art. 102 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U.2010.90.594 z późn. zm.) zwolnienia od kosztów sądowych domagać się może osoba fizyczna, która złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść ich bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Zgodnie z ustalonym w orzecznictwie poglądem instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi pomoc państwa dla osób najuboższych i zapobiega utracie prawa tej osoby dostępu do sądu. Stanowi rozwiązanie wyjątkowe i znajduje zastosowanie tylko wówczas, gdy poniesienie tych kosztów prowadziłoby do uniemożliwienia zaspokojenia przez stronę podstawowych potrzeb życiowych. Zwolnienie winno być zatem udzielane przede wszystkim osobom bezrobotnym, samotnym, bez stałych środków utrzymania i żadnego majątku. Niemożność ponoszenia kosztów sądowych w sprawie musi mieć charakter obiektywny, na który strona nie ma realnego wpływu.

W ocenie Sądu Okręgowego skarżący wykazał, iż konieczność ponoszenia kosztów sądowych w prowadzonej sprawie zagraża jego koniecznemu utrzymaniu, bowiem utrzymuje się jedynie z prac dorywczych, a uzyskiwany dochód w skali miesiąca nie osiąga poziomu pensji minimalnej. Skarżący pracuje wprawdzie okresowo również za granicą, ale niskie i nieregularne zarobki nie pozwalają mu na poczynienie jakichkolwiek oszczędności z przeznaczeniem na pokrycie kosztów sądowych, tym bardziej niż obciążany jest obowiązkiem alimentacyjnym wobec dzieci w wysokości 500 złotych i ponosi koszty swojego utrzymania oraz koszty eksploatacji domu, w którym mieszka. Skarżący posiada majątek w postaci domu stanowiącego współwłasność z byłą żoną oraz nieruchomością stanowiącą 1,5 ha pastwisk i łąk, jednakże nie przynosi on dochodu, który mógłby zmienić ocenę sytuacji majątkowej P. G.. W konsekwencji

celowym, również z uwagi na ekonomikę postępowania, będzie zwolnienie pozwanego z całości kosztów sądowych w przedmiotowej sprawie, celem zapewnienia P. G. prawa do sądu oraz umożliwienia mu wykazanie swoich racji w toczącym się procesie.

Na marginesie nadmienić jednak należy, iż strona, która została zwolniona od kosztów sądowych, w zakresie przyznanego jej zwolnienia, nie wnosi opłat sądowych i nie ponosi wydatków, które wyklada za nią tymczasowo Skarb Państwa (art. 96 ust. 1 pkt 10, art. 96 ust. 3, art. 100, art. 101 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony przegrywającej od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi (art. 98-107 k.p.c. w procesie, art. 520 k.p.c. w postępowaniu nieprocesowym), chyba że sąd wydając orzeczenie kończące postępowanie w sprawie uzna, iż zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mówi art. 102 k.p.c. i zwolni stronę od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi lub zasądzi tylko część tych kosztów. Dodatkowo należy również zwrócić uwagę na treść art. 110 oraz art. 111 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, stosownie do których Sąd cofa zwolnienie od kosztów sądowych, jeżeli okazało się, że okoliczności, na podstawie których je przyznano, nie istniały lub przestały istnieć. W obu wypadkach strona obowiązana jest uiścić wszystkie przepisane opłaty oraz zwrócić wydatki, jednakże w drugim wypadku sąd może obciążyć stronę tym obowiązkiem także częściowo, stosownie do zmiany, jaka nastąpiła w jej stosunkach. Ponadto stronę, która uzyskała zwolnienie od kosztów sądowych na podstawie świadomego podania nieprawdziwych okoliczności, sąd, cofając zwolnienie, skazuje na grzywnę w wysokości do 1.000 złotych. Niezależnie od obowiązku uiszczenia grzywny strona powinna uiścić wszystkie przepisane opłaty i pokryć obciążające ją wydatki.

Całość powyższych rozważań uzasadnia orzeczenie jak w pkt I i II sentencji, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.